

وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَ
 اجْنُبْنِي وَ بَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ (35) رَبِّ إِنَّهُمْ
 أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَ مَنْ
 عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (36) رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ
 مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ
 رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
 إِلَيْهِمْ وَ ارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ
 (37) رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَ مَا نُعْلِنُ وَ مَا
 يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي
 السَّمَاءِ (38) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى
 الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ
 (39) رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا

وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ (40) رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَ

لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (41)

Remember Abraham said: "O my Lord! Make this city one of peace and security: and preserve me and my sons from worshipping idols. "O my Lord! They have indeed led astray many among mankind; he then who follows my (ways) is of me, and he that disobeys me,- but Thou art indeed oft- forgiving, most merciful. "O our Lord! I have made some of my offspring to dwell in a valley without cultivation, by Thy sacred house; in order, our Lord, that they may establish regular prayer: so fill the hearts of some among men with love towards them, and feed them with fruits: so that they may give thanks. "O our Lord! Truly Thou dost know what we conceal and what we reveal: for nothing whatever is hidden from Allah, whether on earth or in heaven. "Praise be to Allah, who hath granted unto me in old age Ismail and Isaac: for truly my Lord is He, the hearer of prayer! O my Lord! Make me one who establishes regular prayer, and also (raise such) among my offspring our Lord! and accept Thou my prayer. "O our Lord! Cover (us) with Thy forgiveness - me, my parents, and (all) believers, on the day that the reckoning will be established!

یاد کرو وہ وقت جب ابراہیمؑ نے دعا کی تھی کہ "پروردگار، اس شہر (یعنی مکہ)

کو امن کا شہر بنا اور مجھے اور میری اولاد کو بت پرستی سے بچا۔ پروردگار، ان

بتوں نے بہتوں کو گمراہی میں ڈالا ہے (ممکن ہے کہ میری اولاد کو بھی یہ گمراہ

کر دیں، لہذا اُن میں سے) جو میرے طریقے پر چلے وہ میرا ہے اور جو میرے
 خلاف طریقہ اختیار کرے تو یقیناً تودر گزر کرنے والا مہربان ہے۔ پروردگار،
 میں نے ایک بے آب و گیاہ وادی میں اپنی اولاد کے ایک حصے کو تیرے محترم
 گھر کے پاس لایا ہے۔ پروردگار، یہ میں نے اس لیے کیا ہے کہ یہ لوگ
 یہاں نماز قائم کریں، لہذا تو لوگوں کے دلوں کو ان کا مشتاق بنا اور انہیں
 کھانے کو پھل دے، شاید کہ یہ شکر گزار بنیں۔ پروردگار، تو جانتا ہے جو کچھ
 ہم چھپاتے ہیں اور جو کچھ ظاہر کرتے ہیں۔ "اور واقعی اللہ سے کچھ بھی چھپا ہوا
 نہیں ہے، نہ زمین میں نہ آسمانوں میں۔" شکر ہے اُس خدا کا جس نے مجھے اس
 بڑھاپے میں اسماعیلؑ اور اسحاقؑ جیسے بیٹے دیے، حقیقت یہ ہے کہ میرا رب
 ضرور دعا سنتا ہے۔ اے میرے پروردگار، مجھے نماز قائم کرنے والا بنا اور
 میری اولاد سے بھی (ایسے لوگ اٹھا جو یہ کام کریں)۔ پروردگار، میری دعا
 قبول کر۔ پروردگار، مجھے اور میرے والدین کو اور سب ایمان لانے والوں کو
 اس دن معاف کر دیجو جب کہ حساب قائم ہوگا۔

याद करो वह वक्त जब इबराहीम ने दुआ की थी कि “परवरदिगार इस शहर (यानी मक्का) को अमन का शहर बना और मुझे और मेरी औलाद को बुतपरस्ती से बचा | परवरदिगार, इस बुतों ने बहुतों को गुमराही में डाला है (मुमकिन है कि मेरी औलाद को भी ये गुमराह कर दें, लिहाज़ा उनमें से) जो मेरे तरीके पर चले वह मेरा है और जो मेरे खिलाफ़ तरीका इखतियार करे तो यकीनन तू दरगुज़र करनेवाला मेहरबान है | परवादिंगार. मैंने एक बेआब व गयाह वादी में अपनी औलाद के एक हिस्से को तेरे मोहतरम घर के पास ला बसाया है | परवरदिगार, यह मैंने इसलिए किया है कि ये लोग यहाँ नमाज़ कायाम करें, लिहाज़ा तू लोगों को इनका मुश्ताक बना और इन्हें खाने को फल दे, शायद कि ये शुक्रगुज़ार बनें | परवरदिगार, तू जानता है जो कुछ हम छिपाते हैं और जो कुछ ज़ाहिर करते हैं |” —और वाकई अल्लाह से कुछ भी छिपा हुआ नहीं है, न ज़मीन में न आसमानों में — “शुक्र है उस खुदा का जिसने मुझे इस बुढ़ापे में इसमाईल और इसहाक जैसे बेटे दिए, हकीकत यह है कि मेरा रब ज़रूर दुआ सुनता है | ऐ मेरे परवरदिगार, मुझे नमाज़ कायाम करनेवाला बना और मेरी औलाद से भी (ऐसे लोग उठा जो ये काम करें)| परवरदिगार, मेरी दुआ क़बूल कर | परवरदिगार, मुझे और मेरे वालिदैन को और सब ईमान लानेवालों को उस दिन माफ़ कर दीजियो जबकि हिसाब कायम होगा |”